میرێ داسنی یا ئێخسیر کەت. دەمێ میر محەمەدی زانی کو هێزێت بادینا ییێت د هانا ئێزدی یا چووین، ئێکسەر فەرمان دا برایێ خۆ رەسوول بەگێ کو ل ئاکرێ بزڤریت و بستینت و وی بخۆ ژی بەرێ لەشکەرێ خۆ دا دەڤەرا زێباری یا دا بگەهیتە ئامێدی یێ، هێزێت زێباری یا ب سەرکێشی یا سلێمان ئاغای و عەلی ئاغایێ کورێ تەتەرخان ئاغایێ زێباری چوونە بەراهی یێ و پشتی (٤٠٠)زەلام ژ هەردو لا هاتینە کوشتن و هێزێت زێباری یا شکەستین، لەشکەرێ میر محەمەد بەگێ گەهشتە ئامێدی یێ و دورپێچکر.

رەسوول بەگێ (ئاکرێ) ستاند و (سەلیم پاشا) کرە میرێ وێ[1]، پشتی کو ئیسماعیل پاشا ژێ دەرکەتی و ب رێکا زێبارێ بەر ب ئامێدی یێ چووی.

هندی میر محەمەد بەگێ بزاڤ کرن ئامێدی یێ بستینت، بەلێ چو بدەست ڤە نەهات، ژ بەرکو دلێری و چەلەنگی یا سەرکێشێ لەشکەرێ ئامێدی یێ عەمەر ئاغایێ کتانی نەدهێلا ئەو مەرەم بجە بێت، لەورا بەرێ خۆ دا حیلەکێ ژ بۆ کوشتنا عەمەر ئاغای و هندەک هنارتنە نک دا قائیل کەن، بەلێ ل بەر نەهات، بەلێ ل دویماهی یێ ب رێکا هندەک نەحەزا شیا عەمەر ئاغای بکوژیت و دەرگەهێت کەلا ئامێدی یێ بۆ لەشکەرێ خۆ ڤەکەت، ئەو ژی پشتی (سەد و پێنجی) ژ لەشکەرێ وی هاتینە کوشتن، ژ بەر ڤێ بەرگری یا زۆر یا ژ ئامێدی یێ دهاتە کرن لەشکەرێ میر محەمەد بەگێ رەواندزی نەشیا بوو بستینیت هەتا دەستپێکا هاڤینا وێ سالێ، ئانکو سالا (١٢٤٩ک/١٨٣٣ز)، ژ بەر کو ل رۆژا (٦) خزیرانێ ژ نوی جاب گەهشت هەڤلێرێ، کو ئامێدی یێ هاتە ستاندن و میر محەمەد سەعید پاشای دەست ژ میراتی یێ بەردان و مویسا پاشا کرە میرێ بادینا[2]، و زڤری ڤە رەواندزێ.

پشتی زڤرینا میر محەمەد بەگێ بۆ رەواندزێ، خەلکێ ئامێدی یێ سەرهلدان کرن و مویسا پاشا کرنە دەر و جارەکا دی محەمەد سەعید پاشا کرنە میرێ ئامێدی یێ، ژ بەر هندێ میر محەمەد لێ زڤری ڤە و جارەکا دی بۆ دەمێ (سێ) هەیڤا دورپێچکر، ل ڤێ دورپێچێ کەل و پەلێ خوارنێ ل نک خەلکێ ئامێدی یێ کێم بوو و بەر ب نەمانێ چوو، لەورا داخوازا

(١) جیمس بیلی فریزر، «رحله فریزر الی بغداد فی ١٨٣٤»، ت: جعفر الخیاط، ط١، مطبعه المعارف(بغداد ١٩٦٤/٨/٣٠)، ص٢٢

(٢) ژێدەرێ بەرێ، بپ٢٢

ئاشتبوونێ ژ میر محەمەدی کرن و محەمەد سەعید پاشا دانە دەست، بەلێ دەمێ دەرگەهێ کەلێ بۆ لەشکەرێ وی ڤەکرین ب ناڤ خەلکێ کەفت و دەست ب شەلاندنێ و کوشتنا مەزنا کر و برایێ خۆ رەسول بەگ کرە میرێ ئامێدی یێ[1] و دەڤەرێت دی یێت بادینا و شیا سیستەمەکێ کونترولی لێ بجھ بینت، کو چو جارا بەری هینگێ نەهاتی یە بجهئینان[2].

مە گۆتبوو کو دەمێ ئاکرێ هاتی یە ستاندن، میرێ وێ میر ئیسماعیل پاشا، شیابوو خۆ رزگار کەت و خۆ ب ئامێدیێ یێ ڕا بگەهینت، دیسا دەمێ جارا ئێکێ میر محەمەدێ رەواندزی ئامێدی ستاندی، ئیسماعیل پاشا شیا خۆ رزگار بکەت و بەر ب کەلا نێروە بچیت و خۆ لێ ئاسێ بکەت، بەلێ پشتی هەیامەکی بەر ب (ئیرانێ) چوو و ل باژێرێ (شنو)یێ ئاکنجی بوو، ژ وێرێ ب رێکا میر نورالدین میرێ هەکاری یا پەیوەندی ب مەزنێت بادینا کرن. پاشی ژ ئیرانێ چوو جولەمێرگێ نک میر نورالدین ی و (چل) رۆژا ما ل نک بێی کو کەس پێ بحەسیت، پشتی زانی کو خەلکێ بادینا دلێ ل سەر وی هەی، دگەل پتر ژ (سەد و پێنجی) زەلامێت هەکاریا بەر ب ئامێدی یێ چوون، ب شەڤێ ددانە رێ و ب رۆژێ خۆ دڤەشارتن، ل شەڤا گەهشتینێ دیتێ دەرگەهێت وی د ڤەکرینە، ئینا ب زۆر کەفتێ و شیان دو سەرلەشکەرێت میر محەمەدی دگەل ژمارەکا سەربازا ئێخسیر کەن، هینگێ موسا پاشا ل دەرڤەی ئامێدی یێ بوو، دەمێ زانی برایێ وی ئیسماعیل پاشای ئامێدی ستاند، ئێکسەر رەڤی و قەستا میر محەمەد کر ل (حەسەنکێفا)، هندیکە مەلا ئەحیایێ مزویری بوو دگەل شاگردێ وی مەلا قاسمێ مایی ل دەڤەرا سندی یا هاتنە گرتن و چاڤێت مەلا قاسمی ب ساخی ژ سەری ئینانە دەر و مەلا ئەحیا مزویری هنارتنە ئامێدی یێ، ل وێرێ ئیسماعیل پاشای سەر خاترا شێخ محەمەدێ ئاکرەیی لێبۆری و ئازاد کر[3].

پشتی کوشتنا میر محەمەد بەگی ب فەرمانا سولتان مەحموودێ دووێ (١٢٤٧ـ١٢٥٢ک/ ١٨٣١ـ١٨٣٦ز)، ل سەر دەستێ (والی)یێ (سیواس) ل سالا

(١) محفوظ العباسي، امارة بهدينان العباسيه، ص١٠٥، نقلا عن عباس العزاوي، العراق بين احتلالين، ج٧، ص٣٥

(٢) المستر ستيڤن هيمسلي لونگريک، اربعه قرون من تاريخ العراق الحديث، ت: جعفر الخياط، ط٤، مطبعه المعارف(بغداد ١٩٦٨)، ص٣٤٣

(٣) محفوظ العباسي، امارة بهدينان العباسيه، ص١٠٧ ـ ص١٠٨

(١٢٤٥ک/١٨٣٨ز)[١]، لەشکەرێ ئوسمانی هێرش کرە سەر دەڤەرێ، ل سالا (١٢٥٥ک/١٨٣٩ز) سەرلەشکەرێ ئوسمانی شەریف پاشایێ ئامێدی یێ دورپێچ کر[٢]، ئیسماعیل پاشای زانی کو پێ چێ نابیت بەرگری یێ ژێ بکەت و بپارێزیت، لەورا ب شەڤێ دگەل هندەک زەلامێت خۆ ژێ دەرکەت و چوو نک میر بەدرخان بەگێ ل جزیرا بۆتا، شەریف پاشای ئامێدی یێ ستاندن و ئینس ئاغایێ کێلی کرە میرێ وێ و زڤری ڤە موسل. ئینس ئاغا بۆ ئیسماعیل پاشای گەلەک یێ ب ئەختوبار بوو، لەورا جابا وی ڤرێکر دا بزڤریتەڤە ئامێدی یێ، ئەو ژی ل سالا (١٢٥٨ک/١٨٤٢ز) زڤریڤە ئامێدی یێ و پێشوازی یەکا گەرم ژ لایێ خەلکێ وێ بۆ هاتەکرن، بەلێ وی دزانی کو چو مفا د زڤرینا وی دا نینە ئەگەر حکومەتا ئوسمانی پشتەڤانی یا وی نەکەت، لەورا داخواز ژ محەممەد پاشا(ئینجە بێراقداری)ی کر بکەتە میرێ ئامێدیێ وەکی بەرێ، بەلێ داخوازا وی بجهـ نەهات ژ بەرکو حکومەتا ئۆسمانی ل بەر بوو چو میرنشینێت کوردی نەهێلیت، د سەر هندێ ژی ڕا (ئینجە بێراقداری)ی لەشکەرەکێ مەزن خرڤەکر و هنارتە سەر ئامێدی یێ. ئیسماعیل پاشا نەچار بوو کو بەرەڤانی یێ ژ ئامێدی یێ بکەت و لەشکەرەک هنارتە بەراهی یا لەشکەرێ ئوسمانی، هەردو لەشکەر، یێ ئوسمانی و بادینا ل گوندێ (ئێتویتێ) ل ناڤ مزویری یا گەهشتنە ئێک و شەڕ و لێکدانا دەستپێکر، د ئەنجام دا لەشکەرێ بادینا شکەست و پاشڤە زڤری، ئیسماعیل پاشای، وەکی هەر جار خۆ د ئامێدی یێ دا ئاسێکر و لەشکەرێ ئوسمانی دۆرانێت وێ گرتن و بۆ دەمێ چوار هەیڤا دورپێچکر و گڤاشتن کرنە سەر، ل دویماهی یێ ئیسماعیل پاشا نەچار بوو و مەرجێت (ئینجە بێراقداری) پەسند کرن و خۆ دا دەست، (ئینجە بێراقدار) ژی دگەل خێزانا وی هنارتنە بەغدا و ل وێرێ ما هەتا کو ل سالا (١٢٩٢ک/١٨٧٦ز) چوویە بەر دلۆڤانی یا خودێ[٣].

ب ڤی رەنگی میرنشینا بادینا ب دویماهی هات و ل سالا (١٢٦٥ک/١٨٤٨ز) ئامێدی یێ بوو قەزایەک سەر ب دەڤەرا هەکاری یا ڤە و ئاکرێ سەر ب موسلێ ڤە[٤].

---

(١) عبدالفتاح علی یحیی، کۆڤارا کاروان، ژمارە(٥٢)، کانونا دووێ(١٩٨٧)، «الهجوم العثمانی علی کردستان وسقوط امارة سوران»، القسم الاول، ص١٤٢
(٢) بەرێ خۆ بدە بەلگەیێ ژمارە(١)، کو ژ پاشماییێت قوتابخانا (قوبان)ە، من ژ دەست هێژا (محمود فقی) وەرگرتی یە.
(٣) انوه المائی، الاکراد فی (بهدینان)، ص١٧٤ ـ ص١٧٦
(٤) محفوظ العباسی، امارة بهدینان العباسیه، ص١٠٩

ب دوبماهیهاتنا میراتی یا میرێت ئەرزێ

دەمێ کو میر محەمەد بەگێ رەواندزی(١٢٢٨ـ١٢٥٤ک/١٨١٣ـ١٨٣٨ز) زانی کو لەشکەرێ بادینا یێ د هەوارا ئێزدی ییێت دەڤەرا شێخان چووی، ئێکسەر فەرمان دا برایێ خۆ رەسوول بەگێ و بزاڤ کر بستینت، بەلێ نەشیا بستینت و ب وی رەنگی ما و میر محەمەدی هزر کر کو دێ گەلەک پێڤە مینت هەتا کو بستینت، لەورا د وی کاودانی دا هێلا و بەرێ جوینەکێ لەشکەرێ خۆ دا دەڤەرێ، داکو بستینت و بندەست کەت، بەری کو هەول بدەن د هەوارێ بچن، هەر وەکی ل سالا (٨٧٥ک/١٤٧٠ز)، ل سەردەمێ سولتان حەسەنی(٨٧٠ـ٩٤٠ک/٤٦٥ـ١٥٣٤ز)، لەشکەرێ «ئاق قویونلو»ی ب سەرکێشی یا سلێمان بیژەن ئوغلی، ئامێدی یێ بۆ دەمێ (سێ) هەیڤا دورپێچکری پاشی هێزێت زێباری یا و بەرواری یا و نەهلەیا، ب شەڤێ هێرش کرینە سەر و پتر ژ (هزار) سەربازا ژێ کوشتین و ییێت دی پاشڤە رەڤین[1]، یان هەروەکی ل سالا(١٠٣٥ک/١٦٢٥ز) ل سەردەمێ میر ئیسف خان بەگێ(١٠٢٩ـ١٠٤١ک/١٦١٩ـ١٦٣١ز)، دەمێ لەشکەرێ خان ئەحمەد بەگێ ئەردەلانی یێ دیسا بۆ دەمێ (سێ) هەیڤا ئامێدی یێ دورپێچکری، پاشی ئێش کەفتی یە ناڤ و گەلەک ژێ مرین، هەتا نۆکە ژی گۆرخانا وان، ب ناڤێ «گۆرخانا سۆرا» دهێتە نیاسین[2].

لەشکەرێ میر محەمەد بەگێ گەهشتە ئەرزێ و ل لایێ رۆژهەلاتێ کەلێ بەرامبەری دەرگەهێ سەرەکی سەنگەرێت خۆ دانان[3] و داخوازا تەسلیمبوونێ ژ میر حەسەن بەگێ کر، بەلێ جاب ئەو بوو، کو ب هیچ رەنگەکی خۆ چەماندن چێنابیت و کەلا ئەرزێ دێ بەرەڤانی یێ ژ خۆ کەت هندی کو ئێک مێر تێدا مابیت، لەورا شەڕی دەستپێکر و لەشکەرێ میر محەمەدی هێرشێت خۆ زۆر کرن، بەلێ وێ بەرگری و بەرەڤانی یا زۆر نەدهێلا پێهنگاڤەکێ پێشڤە بچیت، سەرکێشێ وی جوینێ لەشکەری، یێ کەلا ئەرزێ دورپێچکری، گەهشتە باوەریەکێ کو ب هیچ رەنگەکی؛ ب رێکێت لەشکەری نەشێت

---

(١) محفوظ العباسی، العباسیون بعد احتلال بغداد، ص٩٤

(٢) انور المائی، الاکراد فی (بهدینان)، بپ١٣٩

(٣) هەتا نۆکە ژی دبێژنە وی جهی چەپەرێ سۆرا، ل بپ(   ) هاتی یە بەحسکرن.

بستینت، لەورا هزرا خۆ د رێکەکا دی کر، ئەو ژی ئەو بوو، کو پشتی چەند رۆژەکێت بێ کریارێت لەشکەری و ئارامی یێ؛ بەرێ کتەکا کێم ژ لەشکەرێ خۆ دانە ب نک گوندێ (بانکا)ڤە و بیێت دی ژی خۆ ڤەشارتن، پاشی ئێک ژ گوندێ (مەتینی) راسپارد کو بچیتە (سەرێ بانکا)[1] و گازی بکەت: «هەوارە گەلی ئەرزی یا سۆرا تالانێ سەیدێت مەتینا بر».

میر حەسەن بەگێ وەسا هزر کربوو کو لەشکەرێ سۆرا چەپەرێت خۆ بەردان و بەر ب گوندێ (بانکا) و (مەتینی) چوون، لەورا دەمێ وی سەیدی مەتینی یێ ب وێ چەندێ هاتی یە راسپاردن کری یە هەوار، ئێکسەر میر حەسەن بەگێ گازی کرە زەلاما و ب رێکا دەرگەهی پێکڤە بەر ب (بانکا) چوون، دەمێ کو ل ملێ دەرباس بووین، ئێکسەر ئەو لەشکەرێ خۆ ڤەشارتی دەرکەتن و هێرش کرنە کەلێ و شیان بستینن، ژ بەر کو کێمەک تێدا مابوون و بەرگری یا وان نە ل ئاستێ پێدڤی بوو.

برایێ حەسەن بەگێ و بنامێ وی نووری بەگ گرتن و پشتی کەلا ئەرزێ سۆتین و دیوارێت وێ ب تەڤری خراب کرین و راستەرد کرین؛ دگەل خۆ برن و بەر ب کەلا (شخۆ)یێ چوون و هەر ب وی رەنگی خرابکرن و قەستا دەڤەرا بەرواری یا کرن. حەسەن بەگ و زەلامێت دگەلدا ل وی دەمی، ل دۆرێت (بانکا) ب شەرەکی ڤە د مژویل بوون و هەتا زڤرین، دیتن کو کەلا بوویە کاڤل و نهارا ل سەر هاتی یە دانان و یێ بۆ وی سەروبەری دکەنە گری و ب زەینەل بەگێ و نووری بەگێ دبێژن.

ل دویڤ دیتنا من ستاندنا کەلێ نە ژ ئەگەرێ وێ پیلانێ بوو، بەلکو ژ بەر نەبوونا چەکێ پێدڤی بوو. مفتی یێ ئامێدیێ (محمد شکری أفندی) د یاداشتێت خۆ دا دبێژیت: دەمێ ئیسماعیل پاشایێ (دووێ) ژ ئامێدیێ رەڤی بەر ب بەرواری بالا و نێروە چوو و لەشکەرێ خۆ خرڤە کر زێدەباری وان تۆپێت ل کەلا (بێتەنویرێ) و (ئەرزێ) و کەلا (نێروە) و (ئاشەوا) و (قومریێ) خرڤە کرن و ب سەرکێشیا (خەلیل ئاغایێ دۆسکی) ل سویلاڤێ تۆپ دانانە ئامێدیێ[2]. هۆسا دیار دبیت کو کەلا بێ چەکێ گران بوو، لەورا

(١) ملەکە دکەڤیتە د ناڤبەرا گوندێ بانکێ و ئەرزێ دا.
(٢) بەرێ خۆ بدە دەستنڤیسا ژمارە (   ).

زوی هاتە ستاندن.

ئەڤە ژی ئەو پێگۆتنە یا کو خویشکا وان ل بەهی یا وان گۆتی و پشتی هینگێ بەلاڤ بووی و بوویە ئێک ژ پێگۆتنێت دەڤەرێ بێت ب ناڤ و دەنگ.[1]

لۆ لۆ میرۆ،
کەکۆ برا زەینەل بەگۆ،
ئەرزێ خۆش ئەرزێ
جانیکێ میر زەینەل بەگی، تاکوکێ ڤێ نێرگزێ
هەی لۆ لۆ..
خودێ خراب بکەت، مالا میرێ کۆرە
چەوا دەستێت زەینەل بەگێ، نووری بەگێ
کرنە دارێ کەلامچێ و پێت وان دانە قەیدێت گران
بەرێ وان دانە قەسرکا رەواندزێ[2]
* *
لۆ لۆ میرۆ،
کەکۆ برا زەینەل بەگۆ،
ئەرزێ بلندە، ل سەرێ دۆلێ
هەسپێ زەینەل بەگێ
ل سەرێ ڤێ سالێ دکەتن دەستکۆلێ
لۆ لۆ میرۆ..
خودێ خراب بکەت مالا میرێ کۆرە
چەوا دەستێت زەینەل بەگێ، نووری بەگێ

(١) من ئەڤ سترانە ژ (احمد علی بەگ ئەرزی) و ژ کاسێتەکا سترانبێژێ کۆچک و دیوانا (عزیز صالح نهێلی)، کو ژ گوندێ (سێری)یە وەرگرت و یا ئەڤێ دویماهی یێ کرە بنیات دگەل مفا دیتنێ ژ یێ بەراهی یێ.
(٢) عارف عثمان بەگی دگۆتی: (کەلا رەواندزێ).

دانه داریَ کەلامچیَ و پیَت وان دانه قەیدیَت گران
بەریَ وان دانه قەسرکا ستەمبۆلیَ[1]
* *
لۆ لۆ میرۆ،
کەکۆ برا زەینەل بەگۆ،
ئاشویتیَ خۆ ئاشویتیَ
لۆ لۆ میرۆ
تڤەنگا شەشخانە، ل سەر زەندیَ سپی تیَ.
* *
لۆ لۆ میرۆ،
کەکۆ برا زەینەل بەگۆ،
کەلا ئەرزیَ بەرینە
سەر دەریان و بن دەریان
ڤەدانە رەشمال و کوینە
لۆ لۆ میرۆ..
چەند و چەند جارا من گۆتە تە
ل ئەرزیَ نەروینە
تە چو میر و حاکمیَت خۆ لیَ نینە!
* *
لۆ لۆ میرۆ
کەکۆ برا زەینەل بەگۆ،
بهارە، بهارەکا نوی کەملی
زەند و باسکیَت سپی

(١) بەریَ وان نەدابوو ستەمبۆلیَ، بەلیَ دەمیَ بەر ب ئەڤرازی برین، وەسا هاتە هزرکرن، کو دیَ بەنە (ستەمبۆلیَ)، دیسا ژ سادەییا خۆ هزر نەکری یە کو میر محەمەد دژی ئوسمانی یا بوو.

مەتالێ هاڤێتی سەر ملی
لۆ لۆ میرۆ..
خودێ خراب بکەت، مالا میرێ کۆرە
زەینەل بەگ گرت و برە قەسرکا گەلی[١]
* *
لۆ لۆ میرۆ،
کەکۆ برا زەینەل بەگۆ،
بهارە یا ل من کەملی
پا تە کومێ لسەر سەری،
د بن دا کەفت دو رەشە گولی
لۆ لۆ میرۆ..
من گۆت: کەکێ من یێ زەینەل بەگ زاڤا بوو
خوزی من زانیبا،
دا چمە سەری، یان دا چمە ملی.

پشتی بۆرینا چەند سالەکا و شوینوارێت تراژیدی یا بێ سەروشوین بوونا زەینەل بەگێ و نووری بەگێ، جارەکا دی خەلکێ ئەرزێ پێگۆتن، بەلێ دویر ژ شێوازێ خەمۆکی یێ بەلکو ل چارچووڤێ وێ سەلیقا ل داوەت و دروین و رێکا دهێتە گۆتن، ئەڤا ل خوارێ ژی سترانەکە، ژ وان سترانێت ب نووری بەگێ هاتی یە گۆتن، کو ل دەستپێکێ بەحسێ بارکرنێ یە، ژ بەر کو پشتی خراببوونا کەلێ، خەلکێ وێ ل شوینوارێت وێ نە ئاڤاکرن و خانی بۆ خۆ ل نزار و بەرۆژا ئاڤاکرن:

های بار کر بار کر   لۆ میرۆ
مالا میر بار کر   لۆ میرۆ
خاتوینا کار کر   وەزیرۆ
ستی یا سویار کر   وەزیرۆ

(١) ژ بەر کو قەسرا میر محەمەد بەگێ دکەڤیتە د گەلی دا.

ڤێ جولەمێرگێ[١] وارێ سەرحەدا
نووری بەگ گرت، ئو قەت بەرنەدا
های بار کر بار کر　　لۆ میرۆ
مالا میر بار کر　　لۆ میرۆ
خاتوینا کار کر　　وەزیرۆ
ستی یا سویار کر　　وەزیرۆ
های جولەمێرگێ وارێ سەرایێ
بەژنا نووری بەگ کولیلکا لەیلایێ
نووری بەگ گرت و برنە بەغدایێ[٢]
های بار کر بار کر　　لۆ میرۆ
مالا میر بار کر　　لۆ میرۆ
خاتوینا کار کر　　وەزیرۆ
ستی یا سویار کر　　وەزیرۆ
ڤێ جولەمێرگێ بێم وارێ میرا
زەینەل بەگ گرتو ب قەید و زنجیرا
های بار کر بار کر　　لۆ میرۆ
مالا میر بار کر　　لۆ میرۆ
خاتوینا کار کر　　وەزیرۆ
ستی یا سویار کر　　وەزیرۆ
ڤێ جولەمێرگێ وارێ سەرحەدا
زەینەل بەگ گرت، ئو قەت بەرنەدا[٣]

* * *

---

(١) هەتا نۆکـە ژی هندەک ژ خـەلکێ ئەرزێ هزر دکـەن، کـو زەینەل بەگ و نووری بەگ بربوونە جولەمێرگێ پایتەختێ میرنشینا هەکاری یا، بەلێ یا دورست ئەوە کو بربوونە رەواندزێ.
(٢) زەینەل بەگ و نووری بەگ نەبربوونە بەغدایێ و ناڤێ (بەغدا) تنێ ژ بۆ لێکئینان هاتی یە.
(٣) ل رۆژا ١٩٩٥/١٢/٣٠، ژ گولستان عەلی بەگێ ئەرزی وەرگرتی یە.

ئەرزێ پشتی خرابیوونا کەلێ

پشتی لەشکەرێ میر محەمەد بەگێ کەلا ئەرزێ سۆتی و خراب کری، وەسا راگەهاندن کو لدویڤ فەرمانا میری قەدەغەیە جارەکا دی بهێتە ئاڤاکرن، لەورا خەلکێ کەلێ خانی بۆ خۆ ل نزار و بەرۆژێت لایێ ئەڤرازێ رۆژهەلاتێ کەلێ ئاڤاکرن. هندیکە بنەمالا میر عەلی بەگێ و میر پحەمەد بەگێ بوون، خانی بۆ خۆ ل نزاری ئاڤا کرن، لەورا پشتی هینگێ دگۆتنێ (مالا نزاری) و هندیکە بنەمالا میر حەسەن بەگێ بوو بۆ خۆ خانی ل بەرۆژێ ئاڤا کرن و دگۆتنێ (مالا ژۆری)؛ ژ بەر کو خانی یێ وان دکەفتنە لایێ رۆژهەلاتێ خانی ییێت مالا نزاری، ژ لایێ ژۆری ڤە.

پشتی میر حەسەن بەگێ ژێ چو میراتی نەهاتە کرن ژ بەر کو ل سالا (١٢٥٨ک/ ١٨٤٢ز) هێزێت ئوسمانی یا دەستێ خۆ دانانە سەر تەڤایا بادینا و سیستەمێ میراتی یێ نەهێلا و ل سالا (١٢٦٥ک/١٨٤٨ز) ئاکرێ کرنە دەڤەرەکا سەر ب (موبسل)ێ ڤە و ئامێدی یێ سەر ب (هەکاری)یاڤە[1]، پاشی ل سالا (١٢٧٣ک/١٨٥٧ز) سیستەمێ حکومەتا ئوسمانی ل سەر دەڤەرا بادینا هاتە بکارئینان و ب ئێکجاری کەفتە بن دەستهەلاتا ئوسمانی.[2]

ب ڤی رەنگی میراتی یا میرێت ئەرزێ ب دویماهی هات، پشتی کو نێزیکی (٣٠٠)سالان بەردەوامی کێشای، هەر ژ سالا (٩٤١ک/١٥٣٤ز) هەتا سالا (١٢٤٩ک/١٨٣٣ز) میراتی ل کەلا ئەرزێ و دەوروبەرێت وێ کری.

(١) محفوظ العباسی، امارة بهدینان العباسیه، ص١٠٩
(٢) انور المائی، الاکراد فی (بهدینان)، بپ١٧٧